

GASILSKA ŠOLA VČERAJ, DANES IN JUTRI

FIREFIGHTING SCHOOL PAST, PRESENT AND FUTURE

Marko Zibelnik

Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje, Izobraževalni center za zaščito in reševanje RS, Gasilska šola, Zabrav 12, Ig, marko.zibelnik@urszr.si

Povzetek

Gasilska šola deluje na Upravi RS za zaščito in reševanje kot oddelek znotraj sektorja Izobraževalnega centra za zaščito in reševanje RS na Igu. Njene osrednje naloge so izvedba osnovnih in zahtevnejših dopolnilnih usposabljanj poklicnih in prostovoljnih gasilcev, mednarodna usposabljanja ter druga dela, povezana z uporabo in vzdrževanjem gasilske tehnike. Omogoča tudi logistično podporo dopolnilnim usposabljanjem prostovoljnih gasilcev, ki jih na poligonu Gasilske šole izvaja Gasilska zveza Slovenije. Najzahtevnejše usposabljanje, ki ga izvaja Gasilska šola, je Program usposabljanja za pridobitev poklica gasilec.

Abstract

The Firefighting School operates within the Administration of the Republic of Slovenia for Civil Protection and Disaster Relief as a department within a sector of the Training Centre for Civil Protection and Disaster Relief of the Republic of Slovenia in Ig. The school's main tasks are the execution of basic and more demanding additional vocational training for professional and voluntary firefighters, the execution of international training, and other courses related to the use and maintenance of firefighting equipment. It provides logistic support to the additional training of voluntary firefighters carried out by the Firefighting Association of Slovenia at the Firefighting School's training range. The most challenging training carried out by the Firefighting School is the *Training programme for the profession of firefighter*.

Gasilska šola in njen razvoj med leti

Začetki Gasilske šole segajo v leto 1994, ko se je začela usposabljanje prva generacija poklicnih gasilcev.

V sedemindvajsetletnem obdobju se je organizacijski okvir delovanja Gasilske šole nenehno spreminjal, od gasilske skupine znotraj Izobraževalnega centra za zaščito in reševanje RS (v nadaljevanju ICZR RS) do oddelka Gasilska šola, ki je bil formalno ustanovljen s spremembo *Zakona o gasilstvu* leta 2007. V teh sedemindvajsetih letih se kaže nekaj prelomnic, ki so bile odločilne za njeno delovanje.

Prva je vsekakor usposabljanje prve generacije poklicnih gasilcev v Sloveniji leta 1994.

Druga prelomnica se kaže v obdobju 2003–2008, ko je šola dobila nov zagon z uvedbo usposabljanja vročega treninga ter vzpostavitev simulatorjev za tovrstna usposabljanja. Med največjimi simulatorji je zagotovo t. i. plinska požarna hiša 1, ki je izdelana v treh nadstropjih. Leta 2007 se je ob spremembi zakona o gasilstvu pripravil tudi nacionalni poklicni standard za poklica gasilec in gasilski častnik.

Tretja prelomnica je bila v letih 2012–2014, ko so bili zgrajeni požarna hiša 2, betonska ruševinska hiša in

nov vadbeni požarni plato, na katerega so bili prestavljeni vsi simulatorji za gašenje notranjih požarov.

V podcentru Sežana so bile vzpostavljene razmere za izvedbo usposabljanj za gašenje notranjih požarov na osnovni ravni, prav tako so bile zgrajene mobilne garderobe za udeležence usposabljanj.

V podcentru Pekre je bila izdelana vadbeni steza za uporabnike izolirnih dihalnih aparatov, v podcentru Logatec pa so bile postavljene poligonske zmogljivosti za reševanje izpod ruševin.

Četrta prelomnica se je začela leta 2019 z dokončanjem vadbene simulatorja požarna hiša 3, z nakupom novega orodnega vozila za posredovanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi ter s potrjenim načrtom nabave novih vozil, ki so nujna za nemoteno izvedbo gasilskih usposabljanj (TRV-D, GVL-2, rovokopač itn.) ter začetkom priprave tehnične dokumentacije za vzpostavitev nujnih garaž in garderob na poligonu ICZR RS na Igu.

Gasilska šola danes

Gasilska šola skladno z Uredbo o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (v nadaljevanju »uredbo«) izvaja:

- osnovna in dopolnilna usposabljanja poklicnih gasilcev,

- usposabljanja pripadnikov enot širšega pomena, skladno z 20. členom uredbe,
- zahtevnejša usposabljanja gasilcev po programih, ki jih predpiše minister, pristojen za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami,
- logistično podporo dopolnilnim usposabljanjem prostovoljnih gasilcev, ki jih v ICZR RS izvaja Gasilska zveza Slovenije (v nadaljevanju GZS) in
- mednarodna gasilska usposabljanja.

Gasilska šola izvede vsako leto okoli 30 usposabljanj, ki jih opravi približno 1000 poklicnih in prostovoljnih gasilcev. Poleg tega pa organizacijsko in logistično podpira usposabljanja več kot 4000 prostovoljnih gasilcev, ki jih v ICZR RS izvaja GZS.

Gasilska šola izvaja poleg usposabljanja slovenskih poklicnih in prostovoljnih gasilcev tudi mednarodna usposabljanja za tuje gasilce, na primer usposabljanja v okviru mednarodne pobude Disaster Preparedness and Prevention Initiative for South Eastern Europe (DPPI), usposabljanja za Fraport Aviation Academy, mednarodna usposabljanja na podlagi dvostranskih sporazumov, sklenjenih z Republiko Slovenijo, in usposabljanja v okviru mehanizma EU o izmenjavi strokovnjakov (EU Civil Protection Mechanism's Exchange of Experts Programme).

Kadrovska zasedba Gasilske šole in zunanji pogodbeni sodelavci

Gasilska šola ima trenutno na devetih sistemiziranih delovnih mestih pet zaposlenih: vodjo oddelka, tri

pedagoge/andragoge in višjo referentko za usposabljanje gasilcev. Ker izvedba vseh gasilskih usposabljanj brez pomoči zunanjih pogodbenih sodelavcev ne bi bila mogoča, ima Gasilska šola avtorske pogodbe sklenjene s kar 115 različnimi predavatelji in inštruktorji ter pogodbe o delu z več kot 30 delavci tehnične podpore. V programu usposabljanja za pridobitev poklica gasilec sodeluje na primer več kot 85 zunanjih pogodbenih predavateljev, inštruktorjev in delavcev tehnične podpore.

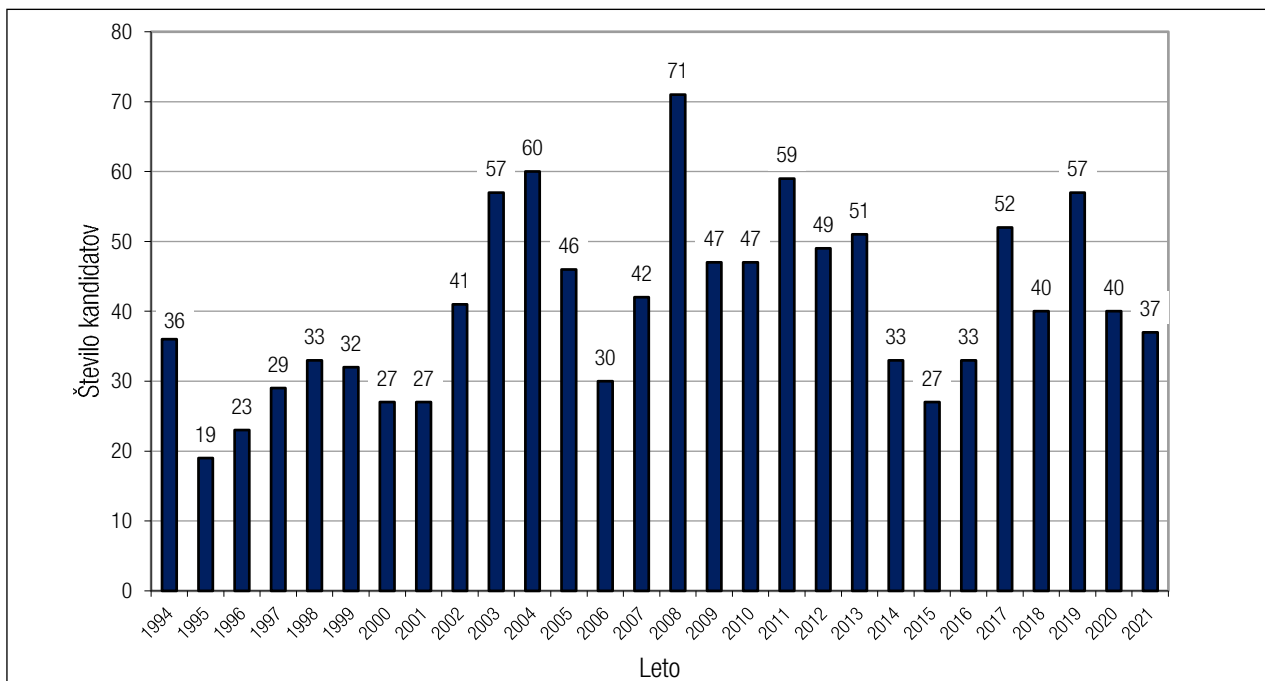
Programi usposabljanja

Gasilska šola v sodelovanju s stanovskima organizacijama poklicnih in prostovoljnih gasilcev, Združenjem slovenskih poklicnih gasilcev in GZS prenavlja ter pripravlja nove programe.

V zadnjem obdobju so se izvedle te večje prenovе programov:

- prenova programa usposabljanja gasilcev za gašenje notranjih požarov po modulih A, B in C (leto 2015),
- priprava novega programa za usposabljanje poklicnih gasilcev, ki vodijo operativno delo v enoti po modulih A, B in C (leto 2019),
- pripravlja se tudi koncept večnivojskega in večfunkcijskega programa tehničnega reševanja in programa za operativno uporabo gasilskih avtolestev (leto 2021).

Gasilski šoli priznavata strokovnost tako Združenju slovenskih poklicnih gasilcev kot tudi GZS. Z vzpostavitvijo različnih vadbenih simulatorjev, nakupom nove opreme in uvedbo novih operativnih postopkov dela

Slika 1: Število udeležencev v posamezni generaciji (vir: Gasilska šola)
 Figure 1: Number of participants in individual classes (Source: Firefighting School)

Slika 2:
Indeks praktičnih vaj
(vir: Gasilska šola)

Figure 2:
Record book of practical
exercises (Source:
Firefighting School)

skrbimo za razvoj gasilske stroke v Sloveniji ter uvajanje novih naprednih praks gašenja in reševanja v gasilskih operativnih enotah.

Gasilska šola je neposredno odgovorna za izvajanje 20 različnih programov usposabljanja. V nadaljevanju je opisanih le nekaj pomembnejših, ki zdaj potekajo.

Usposabljanje za pridobitev poklica gasilec

Od leta 1994 do danes je v 28. generacijah opravilo Program usposabljanja za pridobitev poklica gasilec (v nadaljevanju »program za poklicne gasilce«) 1145 poklicnih gasilcev.

Program za poklicne gasilce obsega 919 pedagoških ur, izmed njih je 401 pedagoška ura namenjena teoriji, 518 ur pa je namenjenih praktičnemu delu.

Slika 3: Testiranje s hitrimi antigenski testi
(vir: Gasilska šola)

Figure 3: Testing with antigen tests
(Source: Firefighting School)

Pri teoretičnih predmetih morajo udeleženci uspešno opraviti vmesna in končna preverjanja znanja. Pri praktičnih vajah udeleženci za vsako posamezno vajo pridobijo podpis inštruktorja v indeks praktičnih vaj. S podpisom inštruktor potrdi, da je bil udeleženec prisoten na vaji in da je dosegel zahtevane cilje, ki so za neko vajo nujni. Kadar udeleženec manjka na vaji oziroma ne prikaže ustreznega znanja, ne dobi podpisa in mora vajo v razpoložljivem terminu za ponavljanje ponoviti.

Udeleženec po končanem polletnem usposabljanju pridobi dodaten poklic na ravni V. stopnje šolske izobrazbe.

28. generacija poklicnih gasilcev

Na razpis za izvedbo usposabljanja 28. generacije leta 2021 je 20 različnih gasilskih enot iz celotne Slovenije prijavilo 37 udeležencev. 23 udeležencev je bilo iz javnih poklicnih teritorialnih gasilskih zavodov, devet udeležencev je prišlo iz industrijskih gasilskih enot, pet udeležencev pa iz prostovoljnih teritorialnih gasilskih društev s poklicnim jedrom.

28. generacijo poklicnih gasilcev je epidemija covid-19 zaznamovala že v začetku, saj se je usposabljanje zaradi nje začelo s 14-dnevnim zamikom. Uvod v usposabljanje je bil drugačen od vseh dosedanjih, saj se je udeležence na uvodnem srečanju prvič pozdravilo na daljavo. Usposabljanje na daljavo je nato potekalo štiri tedne. Udeleženci so bili medtem večinoma v e-razredu, pri predmetih, pri katerih so opravljali vaje, pa so bili razdeljeni v dve ali štiri skupine.

Po štirih tednih usposabljanja na daljavo smo lahko na podlagi izboljšanja epidemioloških razmer začeli usposabljanje izvajati tudi v živo. V uvodu je najprej vojaška zdravstvena enota izvedla hitro antigensko testiranje za covid-19, nato pa se je v avditoriju ICZR RS nadaljevalo predavanje v živo. Hitra antigenska testiranja so se nato vse do preklica epidemije junija izvajala vsak teden ob ponedeljkih zjutraj.

Razdelitev udeležencev

Z začetkom usposabljanja v živo smo udeležence zaradi priporočil NIJZ razdelili v dva razreda in nato vsak razred še v tri oddelke s šestimi oziroma sedmimi udeleženci. Tako se je zagotovilo, da posamezne skupine, ki so morale občasno delati skupaj tudi na manjših razdaljah, z inštruktorji vred niso šteje več kot deset udeležencev.

Stroški usposabljanja

Stroški usposabljanja znašajo 6549,44 evra na enega udeleženca. Ta strošek za gasilske enote širšega pomena krije Uprava RS za zaščito in reševanje. K tem stroškom mora pošiljatelj prišteti še stroške prehrane in nastanitve med usposabljanjem. Ti znašajo približno 1800 evrov na udeleženca. Stroške osebne varovalne in druge opreme, zavarovanj, osebnih dohodkov in povračil za prevoz med usposabljanjem pa krijejo pošiljatelji.

Praktično usposabljanje v Sežani in matičnih enotah

Udeleženci razredov A in B po približno dveh mesecih usposabljanja izmenično zapustijo Ig za štiri tedne in odidejo najprej za 14 dni v ICZR RS – enota Sežana ter za 14 dni v svoje matične enote. V Sežani jih predavatelj in inštruktorji Srednje gozdarske in lesarske šole iz Postojne seznanijo z motorno žago in njeno varno uporabo v zahtevnejših razmerah. Poleg dela z motorno žago se v Sežani usposobijo za gašenje požarov v naravnem okolju. V naslednjih 14 dneh udeleženci opravijo praktično usposabljanje v svoji matični enoti, kjer se seznanijo z načinom dela in organiziranostjo v enoti.

Preizkus psihofizičnih sposobnosti

Na podlagi trenutno veljavnih meril za preizkus psihofizičnih sposobnosti udeležencev se na usposabljanju redno preverjajo psihofizične sposobnosti. Merila zahtevajo, da udeleženec usposabljanja preteče 2400 metrov v 11 minutah, da se najmanj petkrat dvigne na drogu iz vese in opravi 25 sklec, 30 trebušnjakov ter 20 počepov s 25-kilogramsko utežjo na hrbtu. Za sklece, trebušnjake in počepe ima kandidat na voljo po minuto časa. Preizkus se izvede prvič na začetku usposabljanja, drugič po prihodu iz Sežane in tretjič pred koncem rednega dela usposabljanja.

Zaključni izpiti

Ko udeleženec opravi vse redne obveznosti po programu, pridobi pravico do opravljanja zaključnih izpitov iz teoretičnih predmetov Osnovne gasilske veščine, Gasilno orodje in naprave, Požarna varnost in Operativni postopki dela. Ko udeleženec uspešno opravi vse štiri teoretične predmete, lahko opravi še zaključni izpitni praktični vaji.

Izpitna komisija na zaključni praktični vaji ocenjuje udeleženca predvsem na področjih osnovnih gasilskih veščin, pravnega dela in ravnanja z opremo ter uporabe osebne varovalne opreme.

Vse generacije do zdaj, razen lanska 27. generacija, so z zaključno prikazno vajo na zadnji dan usposabljanja prikazale delodajalcem, domačim, prijateljem in drugim, kaj so se udeleženci v pol leta naučili.

Slika 4:
Predaja poročila ministru
za obrambo ob zaključku
27. generacije poklicnih
gasilcev
(vir: Gasilska šola) – 2020

Figure 4:
The handover of the
report to the Minister of
Defence upon completion
of the training programme
by the 27th class of
professional firefighters
(Source: Firefighting
School) – 2020

Slika 5:
Pozdrav himni RS na
zaključni prikazni vaji
(vir: Petra Zega)
(28. generacija – 2021)

Figure 5:
Saluting the national
anthem of the Republic
of Slovenia at the final
demonstration exercise
(Source: Petra Zega)
(28th class - 2021)

Slika 6: Zahtevno delo z izolirnim dihalnim aparatom
(vir: Gasilska šola)
Figure 6: Challenging work using self-contained
breathing apparatus
(Source: Firefighting School)

Slika 7: Tehnično reševanje in gašenje gorečega vozila
(vir: Gasilska šola)
Figure 7: Technical rescue and extinguishing a
burning vehicle (Source: Firefighting School)

Slika 8: Trening curkov – gašenje plamenov pod
stropom (vir: Gasilska šola)
Figure 8: Firefighter water jet training – extinguishing
flames below the ceiling
(Source: Firefighting School)

Slika 9: Reševanje poškodovanega delavca na gradbišču (vir: Gasilska šola)
Figure 9: Rescue of an injured worker at a construction site (Source: Firefighting School)

Usposabljanje za posredovanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi

V Gasilski šoli se trudijo v zadnjih letih okrepiti kakovost usposabljanja gasilcev na področju nevarnih snovi. Največji napredek je bil dosežen na področju radioloških nesreč, saj se je vzpostavilo sodelovanje s pripadniki mobilnega radiološkega laboratorija ELME z Inštituta Jožefa Stefana.

K izboljšanju kakovosti izvedbe usposabljanja od leta 2019 prispeva tudi nakup novega orodnega vozila za varstvo okolja.

Usposabljanje gasilcev za reševanje z višin in iz globin v urbanem okolju

Program dopolnilnega usposabljanja gasilcev za reševanje z višin in iz globin poteka od leta 2012 in traja sedem dni. Prvi trije dnevi so namenjeni aktivnemu delu na vrvi ter preprostejšim reševalnim akcijam reševanja z vrhno tehniko, naslednji trije dnevi so namenjeni zahtevnejšim reševalnim postopkom, zadnji sedmi dan pa je namenjen

Slika 10: Posredovanje ob nesreči z nevarno snovjo (vir: Gasilska šola)
Figure 10: Emergency response in the event of a hazardous materials incident (Source: Firefighting School)

Slika 11: Reševanje obviselne osebe na gradbenem stolpnem žerjavu (vir: Gasilska šola)
Figure 11: Rescue of a person trapped hanging from a construction tower crane (Source: Firefighting School)

Slika 12: Reševanje poškodovane osebe iz brezna (vir: Gasilska šola)
Figure 12: Rescue of the injured from a pit (Source: Firefighting School)

Slika 13:
Usposabljanje GNP-C
na betonski požarni hiši
(vir: Gasilska šola)

Figure 13:
Training of GNP-C on
a concrete firehouse
(Source: Firefighting
School)

preizkusu teoretičnega in praktičnega znanja. Nekatere vaje izvajamo zaradi realističnih razmer tudi zunaj poligona ICZR RS.

Usposabljanje gasilcev za gašenje notranjih požarov

Leta 2015 je bil sprejet prenovljeni program dopolnilnega usposabljanja gasilcev za gašenje notranjih požarov. Program je utemeljen modularno: v modulu A se udeleženci usposobijo za gašenje požarov v notranjem prostoru in izvajanje osnovnih oblik gašenja v napadalni skupini, v nadaljevanju se v modulu B usposobijo za reševanje in gašenje pri požarih v preprostih objektih, v najzahtevnejšem modulu C, ki ga izvaja izključno Gasilska šola, pa se udeleženci usposobijo za delo v gasilskem oddelku pri reševanju in gašenju v zahtevnih objektih.

Program sledi novostim na področju razvoja stroke in novim vadbenim simulatorjem na poligonu ICZR. V program vključujemo elemente vodenja na ravni oddelka in voda, ki so pomembni za uspešno izvedbo požarne intervencije. Program traja tri dni. Prvi dan je namenjen večinoma teoretičnim vsebinam, drugi in tretji dan pa izvajanju praktičnih vsebin. Tretji dan prav tako poteka simulacijske vaje na ravni gasilskega voda.

Simulatorji za usposabljanje

Kakovost usposabljanja je poleg dobrega učnega kadra odvisna tudi od kakovosti učnih sredstev in simulatorjev. Ker želi Gasilska šola usposabljanja čim bolj približati realističnim razmeram na terenu, je poudarjen tudi razvoj vadbenih simulatorjev. Nekatere simulatorje je mogoče kupiti na trgu, večino simulatorjev pa je Gasilska šola v zadnjem obdobju razvila na podlagi svojih izkušenj.

V nadaljevanju so opisani trije simulatorji, ki jih je Gasilska šola začela uporabljati v zadnjih letih in so pripomogli k izboljšanju temeljnih gasilskih veščin ter razvoju novih operativnih taktičnih postopkov dela.

Požarna hiša 3

V Sloveniji se povečuje število montažnih objektov. Montažne hiše, lesene skeletne hiše, lesene masivne hiše, montažni poslovni in industrijski objekti predstavljajo ob požarih nove vrste posredovanj ter gasilskih izzivov. Drugačna razvoj požara in vpliv na nosilno konstrukcijo ob požarih ter večplastno širjenje požarov so nevarnosti, ki jih ob dosedanjih klasičnih gradnjah gasilci niso poznali.

Požarna hiša 3, ki je bila zgrajena leta 2019, predstavlja vadbeni simulator za gašenje požarov v montažnih

Slika 14: Iskanje žarišča požara na požarni hiši 3
(vir: Gasilska šola)

Figure 14: Searching for the centre of a fire in Firehouse No. 3 (Source: Firefighting School)

Slika 15: Simulator za ustvarjanje napetih vlaken v hlodovini (vir: Gasilska šola)
Figure 15: Simulator for reproducing the effect of strained fibres in timber (Source: Firefighting School)

Slika 16: Simulacijska vaja s programskim orodjem XVR (vir: Gasilska šola)
Figure 16: Simulation exercise carried out by means of XVR software (Source: Firefighting School)

objektih. Objekt omogoča simulacijo razvoja požara v montažnih objektih v realističnih časovnih in prostorskih razmerah. Konstrukcija hiše omogoča ponovljivost izvajanja realističnih scenarijev požarov v steni, stropu in na strehi tako, da ostane nosilnost konstrukcije nespremenjena.

Simulator napetosti hlodovine

Gasilci se vedno pogosteje srečujemo z uporabo motorne žage v nevarnih in zahtevnih okoliščinah kot na primer pri žaganju delno podrtih in podrtih dreves. To je še posebej izrazito pri naravnih nesrečah, na primer pri žledolomu, snegolomu, vetrolomu ali neurju.

Za usposabljanje in urjenje za varno in pravilno delo z motorno žago v nevarnih okoliščinah je Gasilska šola pridobila poseben namenski simulator. S simulatorjem lahko prikažemo upogibne napetosti hlodovine v različnih smereh. Udeleženec usposabljanja mora z motorno žago varno pravilno prežagati napet hloed tako, da mu ne stisne meča motorne žage in da se ne poškoduje.

Viri in literatura

1. Program usposabljanja za pridobitev poklica gasilec (št. 604-35/2021-9-DGZR, z dne 7. 1. 2013).
2. Zakon o gasilstvu, Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 23/19 in 189/20 – ZFRD.
3. Uredba o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč, Uradni list RS, št. 92/07, 54/09, 23/11 in 27/16.

Virtualni simulator XVR

V prihodnosti načrtujemo izpopolnitev scenarijskih vaj na področju operativnega vodenja, nevarnih snovi in drugih programov s programskim okoljem »XVR ON SCENE«. S programom, ki omogoča predstavitev scenarija v virtualnem okolju, bomo udeležencem predstavili njihove sprejete odločitve na virtualni intervenciji, odkrivali možne načine izvedbe scenarija, vključevali tudi druge intervencijske službe in izvajali hitrejšo ponovitev v primerjavi z izvedbo na poligonu.

Sklepne misli

Gasilska šola, ki deluje v okviru ICZR RS na lgu se s podcentri v Sežani, Pekrah in Logatcu preobraža v sodobno ustanovo za usposabljanje gasilcev, ki lahko zagotovi ustrezne logistično-nastanitvene zmogljivosti za varna in učinkovita usposabljanja, napredne simulatorje za usposabljanja in učne programe, ki bodo sledili novim izzivom, s katerimi se gasilci srečujejo pri svojem vsakdanjem delu.